

ONTWERPBESLUIT HAVELTE-OOST

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb EG L 387);

Gelet op artikel 10a van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Havelte-Oost**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
  - H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*
  - H2320 Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*
  - H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
  - H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren
  - H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
  - H4030 Droge Europese heide
  - H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
  - H7110 *Actief hoogveen
  - H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
  - H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire soorten aangeduid met een sterretje):
  - H1166 Kamsalamander

Artikel 2

1. De aanwijzing, bedoeld in artikel 1, gaat tevens vergezeld van een nota van toelichting, welke deel uitmaakt van dit besluit.
2. De in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormt het Natura2000-gebied **Havelte-Oost**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

3. De instandhoudingsdoelstelling, bedoeld in het tweede lid, heeft mede betrekking op de instandhouding van de volgende soort, anders dan vereist ingevolge de richtlijn, bedoeld in artikel 1: Tapuit

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Noord, van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Cascadeplein 6, 9726 AD Groningen. Ter inzage legging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres:

<http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de ter inzage legging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Havelte-Oost bij de aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Havelte-Oost aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Het aangewezen gebied vormt het Natura2000-gebied Havelte-Oost, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Habitatrichtlijn kort toegelicht. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING HABITATRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Havelte-Oost aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Havelte-oost" en onder nummer NL9801071 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor twee prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Dit Habitatrichtlijngebied wordt voortaan aangeduid als Natura2000-gebied Havelte-Oost (landelijk gebiedsnummer 29). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Het Natura2000-gebied Havelte-Oost ligt in de provincie Drenthe en behoort tot het grondgebied van de gemeente Westerveld.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Havelte-Oost is een heidegebied op de stuwwal Havelterberg. De Havelterberg bestaat voor een groot deel uit kalkrijke rode keileem, die verantwoordelijk is voor de floristische en vegetatiekundige verscheidenheid van het gebied. Deze keileem vormt een slecht doorlatende laag waardoor zelfs boven op de berg natte condities bestaan, waarin dopheidevegetaties voorkomen.

Natte en droge heiden en heischrale graslanden in afwisseling met vennen en stuifzanden vormen de belangrijke bestanddelen van deze (half)natuurlijke variatie. In de vennen zijn verschillende stadia van verlanding aanwezig. Ook verschillen de vennen in voedselrijkdom. Rond de essen komen plaatselijk soortenrijke eikenberkenbossen voor. In de stuifzandgebieden die vrijwel volledig zijn bebost zijn plaatselijk nog kleinschalige stuifzanden aanwezig met karakteristieke soortenarme buntgrasvegetaties.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Havelte-Oost behoort tot het Natura2000-landschap 'Hogere zandgronden'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Havelte-Oost is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede voor zover van toepassing nieuwe natuur indien dit noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.¹

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Globaal gaat het om het aaneengesloten gebied van heide, grasland en bos gelegen ten noorden van Havelte, tussen de Van Heloma weg en de Drentsche Hoofdvaart.

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 1782 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakte, omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.

---

¹ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plekken verkleind:

- In het zuidwesten van het gebied is de Vlindertuin (ca. 11 ha) uit de begrenzing gehaald, omdat het hier landbouwgrond zonder Habitatrictlijnwaarden betreft.
- Aan de noordzijde (het Moer, Wittelerveld) zijn diverse percelen landbouwgrond uit de begrenzing gehaald, wegens afwezigheid van waarden (42 ha). De betreffende percelen zijn ook van weinig betekenis voor de instandhouding van het gebied.
- Het deel van het golfterrein tussen Havelte en Uffelte, waar geen Kamsalamander (H1166) voor komt is uit de begrenzing gehaald (ca. 15,5 ha).

Verder is het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) op een aantal plekken uitgebreid:

- Aan de oostzijde zijn de Ootmanlanden toegevoegd, zoals deze begrensd zijn in het gebiedsplan, vanuit de doelstelling uitbreiding van de Kamsalamander (H1166) (ca. 91 ha).
- Aan de noordkant van het gebied zijn enkele percelen (eigendom Natuurmonumenten) toegevoegd om een logischere begrenzing te bewerkstelligen (totaal ca. 7,5 ha).

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaarttechnische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden).

Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.

- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing

doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H2310 Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Van het habitatype stuifzandheiden met struikhei is veel vergrast, echter de kwaliteit is relatief gemakkelijk te verbeteren. In het noorden van het land levert dit gebied de grootste bijdrage voor dit habitatype.

H2320 Psammofiele heide met *Calluna* en *Empetrum nigrum*

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Toelichting Door maatregelen voor habitatype H2310 stuifzandheiden met struikhei kan het habitatype binnenlandse kraaiheibegroeiingen mogelijk iets in oppervlakte toenemen, al wordt dit tot op heden niet beoogd.

H2330 Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype zandverstuivingen is binnen het Natura2000-gebied sterk afgenomen, het betreft alleen nog enkele open plekken binnen het habitatype H2310 stuifzandheiden met struikhei, herstel is echter goed mogelijk (in ieder geval op het Holtingerzand). De afwisseling van (kleine) zandverstuivingen en habitatype H2310 stuifzandheiden met struikhei is voor een groot aantal dieren belangrijk. Beide habitattypen komen lokaal in mozaïekvorm voor.

- H3160 Dystrofe natuurlijke poelen en meren**
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Er ligt een reeks van vennen met het habitatype zure vennen aan noordoostkant (Uffelterveen) samen met het habitatype H4010 vochtige heiden, dat gevoed wordt vanuit de voedselarme dekzanden. De kwaliteit van sommige vennen is goed, met name als het gaat om karakteristieke insecten, maar van een groot deel is de kwaliteit van de vegetatie matig door verdroging. Mede wegens de landelijke matig ongunstige staat van instandhouding wordt verbetering van de kwaliteit nagestreefd.
- H4010 Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix***
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A).
 Toelichting Nu is op geschikte plaatsen veel vergraste heide aanwezig, deze is relatief gemakkelijk om te vormen tot heide van goede kwaliteit. Op de Bisschopsberg is een bijzondere (orchideeënrijke) vorm van het habitatype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) aanwezig, dat landelijk gezien in een matig ongunstige staat van instandhouding verkeert. Verdere uitbreiding is mogelijk aan de noordkant van het gebied, waar water toestroomt vanuit het hoger gelegen dekzandgebied.
- H4030 Droge Europese heide**
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype droge heiden is momenteel deels vergrast, deze is relatief gemakkelijk om te vormen tot droge heiden van goede kwaliteit.
- H6230 *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)**
 Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype heischrale graslanden verkeert landelijk gezien in een zeer ongunstige staat van instandhouding. Het belangrijkste terrein is de Kleine startbaan, met één van de zeer weinige overgebleven binnenlandse groeiplaatsen van rozenkransje. Vanwege deze bijzonder kwaliteit levert het gebied een zeer grote bijdrage aan het landelijke doel. Er zijn goede potenties voor uitbreiding oppervlakte en verbetering van de kwaliteit. Uitbreiding is ecologisch het meest kansrijk op de Bisschopsberg en op de Grote startbaan.
- H7110 *Actief hoogveen**
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B).
 Toelichting Er liggen enkele hoogveenvennen van het habitatype actieve hoogvenen, *heideveentjes* (subtype B) aan noordoostkant (Uffelterveen), de kwaliteit kan worden verbeterd.

- H7150 Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion***
 Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype pioniervegetaties met snavelbiezen komt voor op plagplekken en in natuurlijke laagtes. De plagplekken zullen voor een groot deel weer omvormen tot het habitatype H4010 vochtige heide, *hogere zandgronden* (subtype A). Voor behoud van de soortensamenstelling is het van belang her en der in het terrein pionierplekken te behouden.
- H9190 Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur***
 Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.
 Toelichting Het habitatype oude eikenbossen is over een geringe oppervlakte aanwezig op het terrein in de vorm van een strubbenbos (in het zuidoosten van het gebied. Kwaliteitsverbetering is mogelijk en gewenst om het landelijke doel voor kwaliteitsverbetering te behalen.

4.4 Habitatrictlijn: soorten (bijlage II)

- H1166 Kamsalamander**
 Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.
 Toelichting De kamsalamander komt voor in het zuidoostelijke deel van het gebied, met onder meer een grote populatie in het Finse meertje. Ze vormt een metapopulatie in het omliggende buitengebied rondom Uffelte en Havelte, waar de soort verspreid voorkomt. De relatie met de omgeving is een punt van aandacht. In het gebied met een grotendeels kleinschalige landschap is geschikt landhabitat voldoende aanwezig. Bij de uitbreiding van het leefgebied verdienen vooral voortplantingswateren de aandacht.

4.5 Complementaire doelen

De instandhoudingdoelstelling van het Habitatrictlijngebied heeft mede betrekking op een of meer complementaire doelen die voor bepaalde habitattypen en (vogel)soorten zijn gesteld. De rechtsgrondslag voor complementaire doelen is artikel 10a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998. Het betreft ten eerste vogelsoorten die in het gebied voorkomen, maar het betreffende gebied is niet als Vogelrichtlijngebied aangewezen. Dit betreft uitsluitend vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ten tweede gaat het om habitattypen en soorten (van bijlage I of bijlage II van de Habitatrictlijn) die nog niet in het gebied voorkomen en die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren, maar waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling of vestiging.

De reden dat voor complementaire doelen is gekozen, is dat daarmee binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage wordt geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en soort(en). Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar het Natura 2000 Doelendocument (paragraaf 3.3). In dit geval geldt het volgende complementaire doel:

A277**Tapuit**

Doel

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting

De tapuit is van oudsher broedvogel in het gebied. In het eerste deel van de 90-er jaren werden jaarlijks meer dan 20 paren geteld (maximaal 26 in 1997). In de periode 1999-2003 zijn jaarlijks 4-13 paren waargenomen. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op dit relatief hoge niveau gewenst. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Drenthe ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.